

Nr 431.

Av herr **Holmbäck**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1951/52 till universitetet.

Som framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 137 har universitetskanslern föreslagit inrättandet av en laboratorbefattning i matematik vid universitetet i Uppsala i stället för en av de nu befintliga biträdande lärarbefattningarna (nr 1 i sammanställningen av kanslerns förslag). Detta äskande har i år icke upptagits av Kungl. Maj:t.

Under trycket av undervisningens växande behov framtvängades 1938 inrättandet av en biträdande lärarbefattning i matematik vid universitetet i Uppsala, vilken 1947 följdes av en andra befattning.

Den förstnämnda tjänstens innehavare har till uppgift att meddela den utomordentligt viktiga undervisningen i differential- och integralkalkyl för fil. kand.- och ämbetsexamen. Dessa discipliner äro ej blott av grundläggande betydelse för högre studier i matematik utan utgöra även nyckelämnen för alla exakta naturvetenskaper. Kursen i differential- och integralkalkyl bildar kärnan av blivande läroverkslärares utbildning i matematik.

Den centrala ställning, som denna kurs intar i matematisk-naturvetenskapliga sektionens undervisningsprogram, återspeglas även i antalet deltagare, vilket under den sista femårsperioden varierat mellan 100 och 120.

En självfallen följd av vad som ovan anförts är, att kraven på läraren, som meddelar denna undervisning, måste ställas mycket höga. Man måste av honom fordra ej blott en god vetenskaplig överblick av ämnet utan även en verkligt framstående pedagogisk skicklighet. Att denna undervisning skall behöva anförtrös åt licentiater är därför ett uppenbart missförhållande. Ej heller förefinnes någon garanti för att man bland ämnets ostipendierade docenter kan finna någon med tillräckliga kvalifikationer för denna lärartjänst, och även då så är fallet lämnas som regel befattningen så snart ett docentstipendium blir ledigt.

Dessa förhållanden ha sedan länge vållat huvudlärarna i ämnet allvarliga bekymmer. Våren 1947 uppvaktades sålunda statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet med en gemensam skrivelse från samtliga professorer i matematik vid universitetet i Uppsala och Lund med hemställan om att en biträdande lärarbefattning i matematik vid vardera universitetet måtte omändras till en laboratorbefattning. Statsrådet Weijne ställde sig förstående till de synpunkter, som framfördes, och en labora-

torsbefattning (personlig) inrättades 1949 i Lund efter därom gjord hemställan.

Sedan tiden före sista världskriget har examinationen i matematik för fil. kand.- och ämbetsexamen i det närmaste tredubblats. Under femårsperioden 1936—40 avlades sålunda vid Uppsala universitet i genomsnitt 22 lägre filosofiska examina med matematik som ingående ämne, under det att femårsperioden 1944—48 uppvisar ett medeltal av över 60 godkända tentamina per år. Den examinationsbörda, som åvilar professorerna i matematik vid Uppsala universitet, är f. n. betydligt större än för någon annan examinators i något ämne vid landets tre matematisk-naturvetenskapliga sektioner. Som exempel kan nämnas, att antalet godkända tentamina under läsåret 1948—49 var 79 med 80 tentamensanmälningar enbart till majperioden. Det har visat sig ogörligt för en ensam examinators att inom den utsatta tentamensperioden kunna genomföra en så omfattande examination.

Inrättandet av en laboratorbefattning, vars innehavare har till uppgift dels att bestrida undervisningen i differential- och integralkalkyl, dels ock att biträda examinerarna vid tentamen för de lägre filosofiska examina, skulle på ett tillfredsställande sätt lösa de frågor om undervisningen och examinationen, som här berörts.

Den på senaste tid alltmer accentuerade bristen på läroverkslärare i matematik har gjort inrättandet av den föreslagna befattningen (vars betydelse för utbildningen av lärare i matematik ovan framhållits) särskilt angeläget.

Merkostnaden är obetydlig.

Jag hemställer alltså,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 137 måtte besluta inrättandet av en laboratorbefattning i matematik vid universitet i Uppsala i stället för en av de nu befintliga biträdande lärarbefattningarna i nämnda ämne.

Stockholm den 10 april 1951.

Ake Holmbäck.